

FINANCIËLE BIJSTAND AAN EU-LIDSTATEN

De Europese mechanismen voor financiële bijstand hebben als doel de financiële stabiliteit van de EU en de eurozone te bewaken, aangezien financiële moeilijkheden in één lidstaat aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor de macrofinanciële stabiliteit in andere lidstaten. Financiële bijstand is gekoppeld aan macro-economische voorwaarden (het is een lening, geen begrotingssteun), om te waarborgen dat lidstaten die bijstand ontvangen de nodige begrotings-, economische, structurele en toezichtshervormingen doorvoeren. De hervormingen worden overeengekomen en worden opgenomen in specifieke documenten (memoranda van overeenstemming) die op de website van de [Commissie](#) en de website van het [Europees stabiliteitsmechanisme](#) worden gepubliceerd.

PRIMAIR WETTELIJK KADER

- Artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU);
- de artikelen 2 tot en met 5, 119 tot en met 144 en 282, 283 en 284 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU);
- Protocollen nr. 4, nr. 12, nr. 13 en nr. 14, gehecht aan het VWEU.

DOELSTELLINGEN

De mechanismen voor de verlening van financiële bijstand aan lidstaten zijn ontworpen om de financiële stabiliteit van de EU en de eurozone te waarborgen. Zij vormen essentiële elementen van een sterker economisch en governancekader van de Economische en Monetaire Unie ([2.6.4](#)).

RESULTATEN

A. In mei 2010 hebben de EU-lidstaten in de context van de staatsschuldencrisis een tijdelijk stabiliteitsmechanisme opgezet om hun financiële stabiliteit te bewaken. Dit mechanisme omvat de volgende twee leningenprogramma's:

1. Het Europees financieel stabilisatiemechanisme (EFSM)

In het kader van het [EFSM](#) kan de Commissie namens de EU tot in totaal 60 miljard EUR lenen op de financiële markten, waarbij een impliciete EU-begrotingsgarantie geldt. Het EFSM kan bijstand bieden aan alle EU-lidstaten.

Het mechanisme is geactiveerd voor [Ierland, Portugal en Griekenland](#) (als overbruggingsfinanciering).

Sinds de oprichting van het Europees stabiliteitsmechanisme (ESM), wordt het EFSM met name ingezet om uitzonderlijke situaties aan te pakken, waarbij om praktische, procedurele of financiële redenen een beroep op het EFSM wordt gedaan, doorgaans vóór of parallel aan financiële bijstand in het kader van het ESM.

2. De Europese faciliteit voor financiële stabiliteit (EFSF)

De EFSF, door de lidstaten van de eurozone opgericht als een tijdelijk mechanisme, beschikt over een totale effectieve kredietverleningscapaciteit van 440 miljard EUR. De leningen worden gefinancierd met obligaties en andere schuldinstrumenten van de EFSF op de kapitaalmarkten en worden door de aandeelhouders (de lidstaten van de eurozone) gewaarborgd.

De faciliteit is geactiveerd voor Ierland, Portugal en Griekenland. Sinds de oprichting van het ESM verleent de EFSF geen verdere financiële bijstand.

B. In oktober 2012 is het permanente steunmechanisme opgericht: het Europees stabiliteitsmechanisme (ESM). Het ESM is opgericht bij een intergouvernamenteel verdrag (d.w.z. buiten het rechtskader van de EU).

Het ESM is momenteel het enige vaste instrument voor [financiële bijstand](#) aan de lidstaten van de eurozone. Het beschikt over een effectieve kredietverleningscapaciteit van 500 miljard EUR. De leningen worden gefinancierd met geld dat het ESM op de financiële markten leent en worden door de aandeelhouders (de lidstaten van de eurozone) gewaarborgd.

Het ESM heeft financiële bijstand verleend aan [Spanje, Cyprus en Griekenland](#). De Commissie en het ESM hebben gedetailleerde procedures vastgelegd voor hun [werkrelatie](#) bij het verstrekken van financiële bijstand aan de lidstaten van de eurozone.

C. Op 6 december 2017 heeft de Commissie voorgesteld om het ESM om te vormen tot een Europees Monetair Fonds (EMF).

Dit nieuwe orgaan zou verankerd moeten worden in het rechtskader van de EU en tegelijkertijd hoofdzakelijk de financiële en institutionele structuren van het ESM moeten behouden. Bovendien zou het EMF een gemeenschappelijk vangnet bieden aan het gemeenschappelijk afwikkelingsfonds (GAF) als onderdeel van de bankenunie. Het Parlement heeft in maart 2019 een [resolutie](#) over het voorstel van de Commissie aangenomen. In mei 2013 trad het zogenaamde "twopack" in werking, dat bestaat uit twee EU-verordeningen ([472/2013](#) en [473/2013](#)) die van toepassing zijn op de lidstaten van de eurozone. Het is een van de hoekstenen van een sterker economisch en governancekader voor de Economische en Monetaire Unie.

Zo versterkt met name Verordening (EU) nr. 472/2013 de monitoring- en toezichtprocedures voor lidstaten die ernstige problemen ervaren of dreigen te ervaren ten aanzien van hun financiële stabiliteit of de houdbaarheid van hun overheidsfinanciën.

Krachtens deze verordening kan de Commissie een lidstaat onder verscherpt toezicht stellen indien diens financiële stabiliteitsmoeilijkheden gevolgen dreigen te hebben voor de rest van de eurozone. Een lidstaat die om financiële bijstand verzoekt

moet een ontwerp van een macro-economisch aanpassingsprogramma opstellen in samenspraak met de Commissie (in overleg met de ECB en indien nodig het IMF).

De verlening van financiële bijstand is dus gekoppeld aan macro-economische voorwaarden: een reeks maatregelen om de oorzaken van de instabiliteit aan te pakken. Zo wordt ervoor gezorgd dat lidstaten die bijstand ontvangen de nodige begrotings-, economische, structurele en toezichtshervormingen doorvoeren.

De financiële bijstand wordt bovendien in tranches uitbetaald, en de betaling kan dus worden opgeschort indien de begunstigde lidstaat niet aan de in het aanpassingsprogramma vastgestelde verplichtingen voldoet.

D. Het betalingsbalansmechanisme

Sinds februari 2002 kunnen lidstaten buiten de eurozone een beroep doen op het mechanisme voor financiële ondersteuning van de betalingsbalansen indien zij zich voor feitelijke of ernstig dreigende buitenlandse financieringsproblemen gesteld zien.

De leningen nemen doorgaans de vorm aan van financiële bijstand op de middellange termijn, meestal in samenwerking met het IMF. De financiële bijstand wordt afhankelijk gesteld van de uitvoering van beleidsmaatregelen om de onderliggende economische problemen aan te pakken. Er is financiële ondersteuning van de betalingsbalans verstrekt aan [Hongarije, Letland en Roemenië](#).

ROL VAN HET EUROPEES PARLEMENT

Met de goedkeuring van het "twopack" heeft het Parlement bijgedragen tot de oprichting van een EU-rechtskader voor versterkte economische governance in de eurozone wat betreft het begrotingstoezicht en de besluitvormings- en toezichtprocedure voor lidstaten die onder een macro-economisch aanpassingsprogramma vallen.

Bovendien versterkt het "twopack" de toezichthoudende rol van het Parlement, aangezien de bevoegde commissie de betreffende instellingen (de Commissie, de Raad, de Eurogroep, de ECB en het IMF) kan verzoeken een economische dialoog met het Parlement aan te gaan. De bevoegde commissie van het Parlement heeft het recht om in verschillende stadia te worden geïnformeerd, namelijk wanneer een macro-economisch aanpassingsprogramma wordt opgesteld en wanneer het ten uitvoer wordt gelegd.

In zijn resolutie over het voorstel van de Commissie om het ESM om te vormen tot een EMF stelde het Parlement voor een protocol voor een tussentijds memorandum van samenwerking tussen het ESM en het Parlement op te stellen. Het memorandum van samenwerking zou tot doel hebben de interinstitutionele dialoog tussen het ESM en het Parlement te verbeteren en de transparantie en verantwoordingsplicht van het ESM te vergroten.

[Cristina Dias](#)
02/2020

